

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

**ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Назва освітнього компонента: Обов'язковий / вибірковий:	«Драматургія Лесі Українки в контексті нової європейської драми» вибірковий
Ступінь освіти: Освітня програма:	Бакалавр Середня освіта. Українська мова і література
Рік / семестр / курс:	2021–2022 / V семестр / III курс
Викладач:	Акулова Надія Юріївна
Профайл викладача:	https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=15743
Контактний телефон:	(097) 5206 225
E-mail:	nadezhda_akulova@mdpu.org.ua
Сторінка ОК на платформі ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького:	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=5740
Консультації:	Очні консультації: щоп'ятниці з 12 ⁴⁵ до 14 ⁰⁰ Онлайн-консультації: платформа ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького

1. АНОТАЦІЯ

Вибірковий освітній компонент «Драматургія Лесі Українки в контексті нової європейської драми» рекомендується до вивчення у V семестрі, оскільки є органічним доповненням основного освітнього компоненту «Історія української літератури з курсовою роботою», зокрема періоду кінця XIX – початку XX ст., і безпосереднім продовженням попереднього засвоєння етапів вітчизняного літературного процесу; сприяє більш повному та глибокому розумінню ідейно-естетичної специфіки національної літератури доби поміжжів'я.

На прикладі драматургії Лесі Українки під час вивчення освітнього компоненту здобувачі вищої освіти мають змогу з'ясувати культурно-філософські витoki якісних змін у вітчизняному літературному процесі кінця XIX – початку XX століття; розкрити сутнісні ознаки національного варіанту модернізму, його двоїсту природу та стильові виміри; розглянути основні творчі здобутки мисткині з огляду на дослідницькі тенденції сучасного літературознавства; осмислити розвиток української літератури в контексті європейського літературного процесу.

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета вибіркового освітнього компонента «Драматургія Лесі Українки в контексті нової європейської драми» – розглянути новаторство поетичного театру Лесі Українки, поєднання української традиції та загальносвітового культурного досвіду, індивідуальну аксіологічну систему авторки.

Основні **завдання** освітнього компонента: розглянути феномен нової європейської драми в контексті естетичних тенденцій доби; простежити ставлення Лесі Українки до цього явища, його критичну рефлексію письменницею; розкрити філософську глибину драматичних поем Лесі Українки; з'ясувати способи оновлення класичних засобів і прийомів у драматичних поемах авторки; розглянути драматургію Лесі Українки у світовому контексті (п'єси Г. Ібсена, Г. Гауптмана, Б. Шоу, М. Метерлінка та ін.).

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі філологічної освіти, що передбачає застосування певних теорій та методів мовознавчої та літературознавчої, а також педагогічної наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Фахові компетентності

ФК 3. Здатність знаходити, використовувати навчальну й наукову інформацію, у тому числі іншомовну, в галузі філології та методики викладання на паперових та електронних носіях.

ФК 4. Здатність розуміти природу художньої літератури як мистецтва слова; природу і світ літературно-художнього твору як головного об'єкта літератури; закономірності літературного процесу; функції художньої літератури; найзагальніші принципи та шляхи дослідження як літературного твору, так і літературного процесу.

ФК 5. Здатність аналізувати тенденції розвитку української літературної творчості, розуміти її філософсько-естетичні основи, особливості літературно-художніх епох, процеси виникнення, становлення й змінності традицій в українській літературі.

ФК 6. Здатність усвідомлювати національний і загальноєвропейський характер української літератури, зумовленість тематики і художніх особливостей творів суспільно-історичними, суспільно-культурними обставинами, віковими особливостями читачів, об'єктивно поцінювати здобутки української літератури від її найдавніших часів до XXI ст., внесок письменників материкової України й діаспори у розвиток української національної ідеї.

ФК 9. Здатність аналізувати епічні, драматичні і ліричні тексти в цілісній єдності та в розрізі поглибленого літературознавчого аналізу окремих аспектів.

ФК 12. Здатність вільно оперувати основними теоретичними поняттями компаративістики; аналізувати художні і мистецькі тексти та робити різні види порівняльного аналізу, враховуючи специфіку художнього і мистецького твору.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 5. Знає провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні, специфіку його перебігу в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою.

ПРН 6. Знає провідні тенденції розвитку світового літературного процесу, специфіку його перебігу в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори світової класики й сучасності у взаємозв'язках з вітчизняною літературою й культурою.

ПРН 8. Має творчо-критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

ПРН 13. Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.

ПРН 16. Розрізняє епохи (періоди), напрями, течії, жанри, стилі української і світової літератури за їх сутнісними характеристиками й у взаємодії.

5. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекції	Семінари	Самостійна робота
Кількість годин (денна форма)	26	26	188
Кількість годин (заочна форма)	10	6	224

6. ПОЛІТИКА

Обов'язкове відвідування аудиторних занять; попередня підготовка до лекційних та семінарських занять згідно з рекомендаціями викладача; активна участь в обговоренні питань; якісне та своєчасне виконання завдань, засвоєння тем для самостійного опрацювання; участь у всіх видах контролю – поточному, проміжному та підсумковому. Обов'язкове дотримання [Кодексу академічної доброчесності](#), прийнятого в МДПУ імені Богдана Хмельницького, а також [Положення про академічну доброчесність](#). Здобувачі освіти повинні самостійно виконувати навчальні завдання та завдання поточного й періодичного контролю, самостійні завдання, посилаючись на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право.

Навчальні, довідкові та наукові джерела, що мають обмежений доступ, надаються викладачами винятково з освітньою метою. Здобувачі вищої освіти не мають права тиражувати їх або передавати третім особам. Окрім рекомендованих викладачами заохочується використання інших джерел за вибором здобувачів.

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Кількість годин	Тема	Форма діяльності, кількість годин	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1. ФЕНОМЕН НОВОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ДРАМИ ТА РЕЦЕПЦІЯ ЯВИЩА ЛЕСЕЮ УКРАЇНКОЮ						
24	Тема 1. Вступ. Нова європейська драма	Лекція-анкета	Див. п. 9 (ЦОДТ)	Анкета-опитувальник для викладача за змістом теми	5	Вересень 2021

	як феномен доби	(4 год.) <i>Семінарське заняття</i> (4 год.) Самостійна робота (16 год.)	або інші джерела за вибором здобувача	(15–20 запитань) Порівняльна таблиця (добре зроблена п'єса / нова європейська драма)		
12	Тема 2. Драматургія Лесі Українки в контексті раннього модернізму	Лекція-бесіда (4 год.) Самостійна робота (8 год.)	Див. п. 9 (ЦОДТ) або інші джерела за вибором здобувача	Мультимедійний супровід за темою заняття з елементами партнерської взаємодії викладача та здобувачів під час лекції	–	Вересень 2021
12	Тема 3. Нова європейська драма в рецепції Лесі Українки	<i>Семінарське заняття</i> (4 год.) Самостійна робота (8 год.)	Див. п. 9 (ЦОДТ) або інші джерела за вибором здобувача	Тезово-цитатний конспект за темою заняття	5	Вересень 2021

**БЛОК 2. ДРАМАТУРГІЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ В СИЛОВОМУ ПОЛІ
НОВОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ДРАМИ**

28	Тема 4. Інтерпретація світового сюжету про Дон Жуана новою європейською драмою: «Людина і надлюдина» Б. Шоу, «Камінний господар»	Лекція-бесіда + <u>контрольний захід</u> (4 год.) <i>Семінарське заняття</i> (6 год.)	Див. п. 9 (ЦОДТ) або інші джерела за вибором здобувача	Таймлайн (сюжет про Дон Жуана у світовій літературі) Хмара тегів (ідейний зміст драматичної поеми "Камінний господар" Лесі Українки)	5/30	Жовтень 2021
----	--	--	--	---	------	--------------

	Лесі Українки	Самостійна робота (18 год.)		Порівняльна таблиця ("Людина і Надлюдина" Б. Шоу / "Камінний господар" Лесі Українки)		
30	Тема 5. Криза жіночої ідентичності в новій європейській драмі: «Ляльковий будинок» Г. Ібсена, "Фрекен Жюлі» А. Стріндберга, «Чайка» А. Чехова, «Блакитна троянда» Лесі Українки	Лекція-бесіда (4 год.) <i>Семінарське заняття</i> (6 год.) Самостійна робота (20 год.)	Див. п. 9 (ЦОДТ) або інші джерела за вибором здобувача	Інтелект-карта (проблема ідентичності та "жіноче питання" в новій європейській драмі) Комікс-адаптація (ознаки нової європейської драми у п'єсі "Ляльковий дім" Г. Ібсена). Аналіз паратексту Таблиця наукової рецепції п'єси «Фрекен Жюлі» А. Стріндберга під визначеним кутом зору (колективна робота з Google Docs) Брейнстормінг за п'єсою «Блакитна троянда» Лесі Українки Аналіз літературознавчої праці за поданим евристичним алгоритмом	5	Жовтень 2021
36	Тема 6. Ідея «природної людини» у вимірах нової європейської драми: «Блакитний птах» М. Метерлінка,	Лекція-бесіда (6 год.) <i>Семінарське заняття</i> (6 год.)	Див. п. 9 (ЦОДТ) або інші джерела за вибором здобувача	Асоціативний колаж (за п'єсою «Блакитний птах» М. Метерлінка) «Список властивостей» (за формально-змістовими	5	Листопад 2021

	«Затоплений дзвін» Г. Гауптмана, «Мункен Венд» К. Гамсуна, «Лісова пісня» Лесі Українки	Самостійна робота (24 год.)		домінантами п'єси «Затоплений дзвін» Г. Гауптмана) Аналіз літературознавчої праці за поданим евристичним алгоритмом Компаративне дослідження «Лісова пісня» Лесі Українки)		
98	Тема 7. Висновки до курсу: драматургія Лесі Українки як вітчизняна модифікація нової європейської драми	Лекція-бесіда + <u>контрольний</u> <u>захід</u> (4 год.) Самостійна робота (4 + 90 год.)	Див. п. 9 (ЦОДТ) або інші джерела за вибором здобувача	Підготовка до захисту наукового міні-проекту (доповідь-брифінг + презентація/ постер/буклет тощо)	<u>30/100</u>	Листопад 2021

8. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Усний та письмовий, електронне тестування за допомогою освітньої платформи Moodle, застосування QR-кодів, фідбек викладача під час проведення поточного контролю, контролю виконання завдань самостійної роботи, періодичного контролю (перша та друга контрольні точки), оцінювання підсумкового (семестрового) контролю.

Критерії оцінювання відповідно до видів контролю

Загальна система оцінювання освітнього компонента

Освітній компонент вивчається протягом одного семестру. Заплановано два періодичні контролю. Результати кожного з них є сумою поточного контролю та періодичної контрольної роботи. Максимальна кількість балів за один періодичний контроль становить 50 балів.

Максимальна кількість балів за поточний контроль (усі види діяльності на практичних (семінарських) заняттях оцінюються на «5», «4», «3», «2», які заносяться в академічний журнал) становить 40% від максимальної кількості балів за періодичний контроль, тобто 20 балів. Вони обчислюються як середньозважений показник за діяльність здобувача вищої освіти на практичних (семінарських) заняттях.

60% від максимальної кількості балів за періодичний контроль, тобто 30 балів, здобувач вищої освіти має змогу отримати за періодичну контрольну роботу. Самостійно підготовлені теми або розв'язані окремі пізнавальні завдання, що винесені для самостійного опрацювання здобувачами вищої освіти, оцінюються як частина періодичної контрольної роботи.

Здобувач вищої освіти має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки. Вивчення освітнього компонента завершується іспитом (захист проектів).

Загальний рейтинг освітнього компонента складається з суми балів, отриманих на екзамені, за поточний і періодичний контроль, і ділиться навпіл.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач вищої освіти, – 100.

Практичні (семінарські) заняття

5 балів: здобувач вищої освіти дав вичерпну відповідь на поставлене питання і виявив глибоке знання теоретичних основ літературного процесу, спроможність мислити нестандартно, давати оригінальне тлумачення проблем, здатність до всебічного аналізу літературних явищ у їх цілісності й специфічності, художньо-рецептивні та художньо-інтерпретаційні здібності; обізнаний з основними положеннями, теоретичними поняттями літературознавчої науки, вільно оперує її термінологією.

4 бали: здобувач вищої освіти правильно і майже в достатньому обсязі дав відповідь на поставлене питання, що підтверджує його глибокі знання з курсу, розуміння основних положень, теоретичних понять, термінів літературознавчої науки.

3 бали: здобувач вищої освіти допустив суттєві помилки у викладі матеріалу, порушив логіку відповіді, відтворив матеріал на елементарному рівні, подаючи окремі факти без їх подальшого аналізу.

2 бали: здобувач вищої освіти не орієнтується в матеріалі за темою заняття.

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущені практичні (семінарські) заняття, а також періодичні контрольні роботи. Невиконання навчального плану є підставою для недопущення здобувача до підсумкового контролю.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Блохин Д. Неоромантизм Лесі Українки в західноєвропейському контексті: спільні та відмінні риси // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства. 2018. Вип. 23. С. 37–46.
2. Бондарук Л. Леся Українка та Моріс Метерлінк – концепція символічної мови // Леся Українка і сучасність. 2010. Т. 6. С. 151–161.
3. Від модерну до авангарду: жанрово-стильова парадигма української драматургії першої третини ХХ століття / Т. Свербілова, Н. Малютіна, Л. Скорина. Черкаси, 2008. 598 с.
4. Вісич О. Адаптивна метадрама в творчості Лесі Українки (на прикладі перегуків з творами Гергарта Гауптмана) // Scientific Journal Virtus. 2019. № 25. С. 188–191.
5. Гундорова Т. "Блакитна троянда" Лесі Українки: психіатрія, біографія і сексуальність // Слово і час. 2021. № 1 (715). С. 3–21.
6. Демська-Будзуляк Л. Драма свободи в модернізмі: пророчі голоси драматургії Лесі Українки : монографія. К. : Академвидав, 2009. 181, [2] с.
7. Демська-Будзуляк Л. Криза жіночої ідентичності в контексті "нової європейської драми" ("Ляльковий будинок" Г. Ібсена, "Панна Юлія" А. Стріндберга, "Блакитна троянда" Лесі Українки) // Збірник наукових праць. 2006.
8. Івашина Т. Формування основних шляхів модернізації образу Дон Жуана у європейській драмі ідей кін. ХІХ – поч. ХХ ст. ("Людина і Надлюдина" Б. Шоу та "Камінний господар" Лесі Українки) // Наукові записки. 2000. Вип. 8. С. 65–83.
9. Колошук Н. Драматургія Лесі Українки та «нова європейська драма» // Волинь філологічна: текст і контекст. 2018. Вип. 8 (2). С. 41–57.
10. Колошук Н. Драматургія Лесі Українки у контексті розвитку «нової європейської драми» на етапі символізму // Волинь філологічна: текст і контекст. 2019. Вип. 26. С. 91–109.

11. Колошук Н. Леся Українка та Герхарт Гауптман: впливи і традиція // Волинь філологічна: текст і контекст. 2009. Вип. 8. С. 57–71.
12. Моклиця М. Російський контекст "Блакитної троянди" (Чехов і символісти) // Волинь філологічна: текст і контекст. 2018. Вип. 8 (2). С. 71–90.
13. Романюк Л. Драматургія Генріка Ібсена та Лесі Українки: притягання та відштовхування // Волинь філологічна: текст і контекст. 2009. № 8. С. 160-171.
14. Слоневська І. Українська драматургія початку ХХ століття у дискурсі західноєвропейської " нової драми" // Філологічний дискурс. 2016. Вип. 3. С. 167-176.
15. Хороб С. Українська модерна драма кінця ХІХ – початку ХХ століття (неоромантизм, символізм, експресіонізм). Івано-Франківськ: Плай, 2002. 413 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

16. Акулова Н.Ю. Мотив пошуку "іншої країни" в драмах Гергарта Гауптмана "Затоплений дзвін" Олександра Олеся "По дорозі в Казку": дві версії антиутопії // Science and Education a New Dimension: Philology. 2013. Issue 11, I (2). P. 7–11.
17. Віддуння самотності: Кнут Гамсун та контекст українського модернізму / упоряд. Ю. Ємець-Доброносова. К.: Факт, 2003. 472 с.
18. Дон Жуан у світовому контексті / упоряд. В. Агеєва. К.: Факт, 2002. 448 с.
19. Їм промовляти душа моя буде: «Лісова пісня» Лесі Українки та її інтерпретації / упоряд. В. Агеєва. К.: Факт, 2002. 224 с.
20. Конєва Т., Тарасова Н. Пейзаж та його художнє оформлення у драмах "Синій птах" М. Метерлінка і "Лісова пісня" Лесі Українки // Філологічні науки. 2012. Вип. 11. С. 20-24.
21. Малютіна Н. Українська драматургія кінця ХІХ — початку ХХ століття: аспекти родо-жанрової динаміки : монографія. Одеса: Астропринт, 2006. 352 с.

22. Скрипка Т. «Лісова пісня» Лесі Українки і «Затоплений дзвін» Гергарта Гауптмана // Слово і час. 1990. № 3. С. 15–20.
23. Храповицька Г. Стріндберг, Юхан Август // Зарубіжні письменники : енциклопедичний довідник : У 2 т. Т. 2 / за ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. С. 576–580.
24. Чистяк Д. Блакитний птах світової літератури // П'єси / М. Метерлінк. К.: Пульсари, 2007. С. 5–14.
25. Шипко М. Два століття "нової драми" (типологічне зіставлення "нової драми" кінця XIX – початку XX ст. та "нової драми" XX – XXI ст.) // Південний архів. 2010. Вип. 49. С. 135-139.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Online-платформа ГО «Український літературний центр» // LITCENTR. URL: <https://litcentr.in.ua/>.
2. Літературна енциклопедія // УкрЛіб. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/dic/>.
3. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua.
4. Офіційний сайт Центру літературної освіти // LITOSVITA. URL: <https://litosvita.com/>.
5. Портал про культуру читання і мистецтво книговидавництва // Читомо. URL: <https://chytomo.com/>.
6. Словник літературознавчих термінів // OnlyArt. URL: <https://onlyart.org.ua/dictionary-literary-terms/>.
7. Український книжковий веб-портал про сучасну українську та зарубіжну літературу // ЛітАкцент. URL: <http://litakcent.com/>.